

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فانون

امور حسبی

مصوب ۱۳۱۹

تندیس
زرین

تدوین: گروه علمی نشر تندیس زرین

عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	قانون امور حسبی مصوب ۱۳۱۹ /
مشخصات نشر	تدوین گروه علمی نشر تندیس زرین.
مشخصات ظاهری	تهران: تندیس زرین، ۱۴۰۱.
شابک	ص: ۱۷×۱۲ س.م.
وضعیت فهرست نویسی	۹۷۸-۶۲۲-۹۴۹۵۹-۵-۷
موضوع	فیفا :
	امور حسبی -- ایران
	Probate law and practice -- Iran
	قانون مدنی -- ایران Iran -- Civil law
	انتشارات تندیس زرین
شناسه افزوده	: kMH۴۸۳۰
رده بندی کنگره	: ۳۴۶/۵۵۰۵۲
رده بندی دیویی	: ۹۱۶۲۴۹۶
شماره کتابشناسی ملی	: فیفا
اطلاعات رکورد کتابشناسی	

نام کتاب	قانون امور حسبی مصوب ۱۳۱۹
ناشر	تندیس زرین
تدوین	گروه علمی نشر تندیس زرین
نوبت و سال چاپ	اول - ۱۴۰۳
شمارگان	: ۱۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۴۹۵۹-۵-۷

 دفتر انتشارات و مرکز پخش: ۰۲۱-۶۶۹۸۱۰۵۱
 nashretandisezarin
 www.tandisezarin.com
 nashretandisezarin@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

رشته حقوق یکی از پرطرفدارترین و جذاب‌ترین رشته‌های دانشگاهی در کشور می‌باشد، این رشته بسیار گسترده است و جنبه‌ها و ابعاد مختلف زندگی بشر را در سطح خرد و کلان دربر می‌گیرد و همه افراد به گونه‌های مختلف به دانش حقوق نیازمندند و از آن بهره می‌برند. مدرسه حقوق در سال ۱۲۹۸ در ایران زیر نظر وزارت عدلیه تأسیس شد و به آموزش حقوق می‌پرداخت. در سال ۱۳۱۳ شمسی با تأسیس دانشگاه تهران، مدرسه حقوق با مدرسه تجارت و مدرسه سیاسی تلفیق شد و دانشکده حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی را به وجود آورد. مجدداً در سال ۱۳۴۰ شمسی نام این دانشکده تغییر کرد و به دانشکده حقوق و علوم سیاسی تبدیل شد و تا به امروز تحت همین عنوان دانشجو می‌پذیرد. علاوه بر این به تدریج، رشته حقوق در دانشگاه‌های مختلف کشور گسترش یافت و تدریس می‌شود.

رشته حقوق ناظر بر تمام روابط اجتماعی مردمان یک سرزمین است که آثار حقوقی دارد. روابط اجتماعی شامل دایره گسترده‌ای از ارتباطات می‌شود. در واقع حقوق قوانین و مقررات ناظر بر همه این رابطه‌هاست. ارتباطاتی چون ارتباط بین دولت و مردم، ارتباط میان مردم، ارتباط میان دولت‌ها، ارتباط میان قوای سه‌گانه و ... موضوع رشته حقوق است. حقوق به موضوعاتی مثل مالکیت، قراردادها، مسئولیت‌های اشخاص، قواعد مربوط به ارث، وصیت، ولادت، اقامتگاه اشخاص، مسئولیت‌های ناشی از حوادث و ... می‌پردازد.

با وجود گستردگی رشته حقوق، دانشجویان نیاز به مطالب و منابع روزآمد جهت تناسب و همسوئی با مطالب حقوقی داشته بنابراین ضرورت و نیاز دانشجویان به بروزترین و روزآمدترین منابع و کتب حقوقی، امری اجتناب‌ناپذیر می‌باشد.

در همین راستا انتشارات تندیس زرین مفتخر است به‌عنوان انتشاراتی پیشرو در زمینه نشر کتب موردنیاز جامعه حقوقی علی‌الخصوص در زمینه منابع آزمون‌های: وکالت (کانون و کلا و مرکز وکلای قوه قضائیه)، مشاوران حقوقی، قضاوت، سردفتری، کارشناسی ارشد، کارشناسان رسمی، اختبار، دآوری و ... گام بردارد. امید است که این

انتشارات سهمی هرچند کوچک در گسترش علم و آگاهی

حقوقی در جامعه داشته باشد. تندیس زرین مبتکر برترین شیوه‌های مطالعاتی است، که در یادگیری سریع‌تر مطالب کمک بسزایی دارد.

مدیر مسئول: شهرام خلخالی

فهرست

قانون امور حسبی مصوب ۰۲/۰۴/۱۳۱۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی.....	۵
باب اول- در کلیات.....	۶
باب دوم- در قیمومت.....	۱۳
فصل اول- صلاحیت دادگاه قیمومت.....	۱۳
فصل دوم- ترتیب تعیین قیم.....	۱۴
فصل سوم- اختیارات و مسئولیت قیم.....	۱۷
فصل چهارم- عزل قیم.....	۲۰
باب سوم- امور راجع به امین.....	۲۲
باب چهارم- راجع به غائب مفقودالثر.....	۲۶
فصل اول- در صلاحیت دادگاه.....	۲۶
فصل دوم- در تعیین امین.....	۲۶
فصل سوم- دادن اموال به طور موقت به تصرف ورثه.....	۲۷
فصل چهارم- در حکم موت فرضی.....	۳۰
باب پنجم- در امور راجع به ترکه.....	۳۲
فصل اول- در صلاحیت.....	۳۲
فصل دوم- در مهروموم.....	۳۳
فصل سوم- در برداشتن مهروموم.....	۳۸
فصل چهارم- در تحریر ترکه.....	۴۰
فصل پنجم- راجع به دیون متوفی.....	۴۳
مبحث اول- استیفاء دین از ترکه.....	۴۳
مبحث دوم- قبول ترکه.....	۴۷

مبحث سوم - رد ترکه.....	۴۸
مبحث چهارم - قبول دیون مطابق صورت تحریر ترکه.....	۴۸
مبحث پنجم - تصفیه.....	۴۹
فصل ششم - راجع به وصیت.....	۵۲
فصل هفتم - در تقسیم.....	۵۶
فصل هشتم - در ترکه متوفای بلاوارث.....	۶۰
فصل نهم - راجع به ترکه اتباع خارجه.....	۶۲
فصل دهم - در تصدیق انحصار وراثت.....	۶۶
باب ششم - در هزینه.....	۷۰
آیین نامه وزارت دادگستری راجع به ماده ۲۷۹ و ۲۸۸ قانون امور حسبی مصوب ۱۳۲۲.....	۷۱
آیین نامه وزارت دادگستری راجع به ماده ۲۹۹ قانون امور حسبی مصوب ۱۳۲۲.....	۷۳
آیین نامه مواد ۳۷۷ و ۳۷۸ قانون امور حسبی، حق الزحمه مدیر تصفیه و مدیر ترکه مصوب ۱۳۲۶/۰۴/۰۱.....	۷۷

قانون

امور حسبی

مصوب ۱۳۱۹/۰۴/۰۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی

باب اول- در کلیات

ماده ۱- امور حسبی اموری است که دادگاه‌ها مکلف‌اند نسبت به آن امور اقدام نموده و تصمیمی اتخاذ نمایند بدون اینکه رسیدگی به آن‌ها متوقف بر وقوع اختلاف و منازعه بین اشخاص و اقامه دعوی از طرف آن‌ها باشد.

ماده ۲- رسیدگی به امور حسبی تابع مقررات این باب می‌باشد مگر آنکه خلاف آن مقرر شده باشد.

ماده ۳- رسیدگی به امور حسبی در دادگاه‌های حقوقی به عمل می‌آید.

ماده ۴- در موضوعات حسبی هرگاه امری در خارج از مقر دادگاهی که کار در آنجا مطرح است باید انجام شود دادگاه مزبور می‌تواند انجام آن امر را به دادگاهی که کار در حوزه آن باید بشود ارجاع نماید و در این صورت دادگاه نامبرده امر ارجاع شده را انجام و نتیجه را به دادگاه ارجاع‌کننده امر می‌فرستد.

ماده ۵- مقررات راجع به نیابت قضائی که در آیین دادرسی مدنی ذکر شده

شامل امور حسبی خواهد بود.

ماده ۶- در صورتی که دو یا چند دادگاه برای رسیدگی به موضوعی صالح باشند دادگاهی که بدو به آن رجوع شده است رسیدگی می‌نماید.

ماده ۷- در صورت حدوث اختلاف در صلاحیت دادگاهها رفع اختلاف به ترتیب مقرر در آیین دادرسی مدنی به عمل می‌آید.

ماده ۸- دادرس باید در موارد زیر از مداخله در امور حسبی خودداری کند:
۱- اموری که در آنها ذی‌نفع است.

۲- امور راجع به زوجه خود (زوجه‌ای که در عده طلاق رجعی است در حکم زوجه است).

۳- امور اقرباء نسبی و سببی خود در درجه ۱ و ۲ از طبقه اول و درجه یک از طبقه دوم.

۴- امور راجع به اشخاصی که سمت ولایت یا قیمومت یا نمایندگی نسبت به آنها دارد.

ماده ۹- در موارد خودداری دادرس هرگاه در آن حوزه دادرس صلاحیت‌دار برای رسیدگی نباشد رسیدگی به دادگاه نزدیک‌تر ارجاع می‌شود.

ماده ۱۰- در موارد ماده ۷ دادرس باید از رسیدگی خودداری نماید ولی اشخاص ذی‌نفع نمی‌توانند به استناد این ماده دادرس را رد نمایند.

ماده ۱۱- عدم صلاحیت محلی دادگاه یا خودداری دادرس از مداخله در خصوص امری رافع آثار قانونی اقدام یا تصمیمی که به‌عمل آمده است نخواهد بود.

ماده ۱۲- روزهای تعطیل مانع از رجوع به دادرس در امور حسبی نیست ولی دادرس می‌تواند رسیدگی را در روزهای تعطیل به تأخیر اندازد مگر اینکه امر از امور فوری باشد.

ماده ۱۳- درخواست در امور حسبی ممکن است کتبی یا زبانی باشد- درخواست زبانی در صورت مجلس نوشته شده و به امضاء درخواست کننده می‌رسد.

ماده ۱۴- در امور حسبی دادرس باید هرگونه بازجویی و اقدامی که برای اثبات قضیه لازم است به عمل آورد هرچند درخواستی از دادرس نسبت به آن اقدام نشده باشد و در تمام مواقع رسیدگی می‌تواند دلایلی که مورد استناد واقع می‌شود قبول نماید.

ماده ۱۵- اشخاص ذی‌نفع می‌توانند شخصاً در دادگاه حاضر شوند یا نماینده بفرستند و نیز می‌توانند کسی را به سمت مشاور همراه خود به دادگاه بیاورند و در صورتی که نماینده به دادگاه فرستاده شود نمایندگی او باید نزد دادرس محرز شود.

تبصره- نماینده اعم از وکلاء دادگستری یا غیر آنها است.

ماده ۱۶- حساب مواعد به ترتیبی است که در آیین دادرسی مدنی ذکر شده و اگر روز آخر موعده مصادف با تعطیل شود آخر موعده روز بعد از تعطیل خواهد بود.

ماده ۱۷- در مهلت‌هایی که مسافت رعایت می‌شود ترتیب آن مطابق مقررات آیین دادرسی مدنی راجع به مسافت است.

ماده ۱۸- اشخاص ذی‌نفع می‌توانند پرونده‌های امور حسبی را ملاحظه نموده و از محتویات آن رونوشت گواهی شده یا گواهی نشده از دفتر دادگاه بگیرند.

ماده ۱۹- هرگاه ضمن رسیدگی به امور حسبی دعوائی از طرف اشخاص ذی‌نفع حادث شود که رسیدگی به امور حسبی متوقف به تعیین تکلیف نسبت به آن دعوی باشد دادرس در صورت درخواست دستور موقتی در

موضوع آن دعوی مطابق مقررات دادرسی فوری صادر می‌نماید.

ماده ۲۰- اقدام و دخالت دادستان در امور حسبی مخصوص به مواردی است که در قانون تصریح شده است.

ماده ۲۱- در مواردی که دادستان مکلف به اقدامی می‌باشد اقدام به عهده دادرسی دادگاه شهرستانی است که رسیدگی در حوزه آن دادگاه به عمل می‌آید.

ماده ۲۲- دادرسی پس از تمام شدن بازجویی و رسیدگی منتهی در ظرف دو روز تصمیم خود را اعلام می‌نماید.

ماده ۲۳- تصمیم دادرسی باید موجه و مدلل باشد.

ماده ۲۴- در مواردی که تصمیمات دادگاه باید ابلاغ شود ترتیب ابلاغ مانند مقررات آئین دادرسی مدنی است.

ماده ۲۵- در صورتی که ابلاغ در کشور بیگانه باید به عمل آید دادرسی می‌تواند ترتیب سهل‌تری برای ابلاغ در نظر گرفته و دستور دهد.

ماده ۲۶- هرگاه شخصی که تصمیم دادگاه باید به او ابلاغ شود در دادگاه حاضر باشد تصمیم دادگاه به او اعلام و این عمل ابلاغ محسوب است و رونوشت نیز به او داده می‌شود.

ماده ۲۷- تصمیم دادگاه در امور حسبی قابل پژوهش و فرجام نیست جز آنچه در قانون تصریح شده باشد.

ماده ۲۸- مرجع شکایت پژوهشی از تصمیمات قابل پژوهش در امور حسبی دادگاهی است که مطابق آیین دادرسی مدنی صلاحیت رسیدگی پژوهشی و احکام دادگاه صادرکننده تصمیم در مورد دعاوی دارد.

ماده ۲۹- مدت پژوهش همان است که برای پژوهش احکام در آیین دادرسی مدنی مقرر شده.

ماده ۳۰- در صورتی که پژوهش خواه اثبات کند که پژوهش نخواستن او در موعد به واسطه عذر موجه بوده و در ظرف ده روز از تاریخ رفع عذر پژوهش بخواهد دادگاهی که مرجع رسیدگی پژوهش است می تواند مهلت پژوهش را تجدید نماید مشروط به اینکه از تاریخ انقضاء مدت پژوهش بیش از شش ماه نگذشته باشد.

ماده ۳۱- مهلت جدید نباید بیش از موعد پژوهشی باشد و درخواست تجدید مهلت بیش از یک دفعه پذیرفته نیست.

ماده ۳۲- شکایت پژوهشی به دفتر دادگاهی که صادرکننده تصمیم مورد شکایت بوده داده می شود و دفتر نامبرده باید فوراً شکایت نامه را ثبت و رسید آن را به شاکی داده و منتهی در ظرف دو روز شکایت نامه پژوهشی را با برگ های مربوط به آن دادگاهی که مرجع رسیدگی پژوهشی است بفرستد.

ماده ۳۳- شکایت پژوهشی ممکن است شفاهی باشد در این صورت شکایت نامبرده در صورت مجلس دادگاه درج و به امضاء شاکی و دادرس می رسد و این صورت مجلس با برگ های مربوطه به دادگاه مرجع رسیدگی پژوهشی فرستاده خواهد شد.

ماده ۳۴- شکایت پژوهشی ممکن است مبنی بر جهات یا ادله جدید باشد.

ماده ۳۵- شکایت پژوهشی موجب تعویق اجراء تصمیم مورد شکایت نمی شود مگر اینکه دادگاهی که رسیدگی پژوهشی می کند قرار تأخیر اجرای آن را بدهد.

ماده ۳۶- تصمیم دادگاه استان به اتفاق یا به اکثریت آراء معلوم می شود.

ماده ۳۷- دادگاهی که رسیدگی پژوهشی می نماید هرگونه رسیدگی و تحقیقی که مفید و لازم بداند بدون احتیاج به درخواست به عمل